

(Framhald)

At tað hoyrist um øll norður-land, at tann føroyski fiskimaðurin er ringast virður maður og ringast løntur í okkara samfelag er eingin ósannheit, tá ið man skal minnst til, hvat hann er fyri land okkara og hvønn litla rætt hann hevur, so sum her er blivið skrivað um.

Við at lesa eina bók væl, má hon lesast frá byrjanini og ikki bara lesa endan á henni. Og her skal sigast frá, hvat stórt tjóðarligt rúm tann føroyski sjómaðurin umfatar av okkara samvinnulivi.

Minnast vit ikki minst, tá ið fiskimaðurin stjórnaði øllum okkara fiskiflota og breyðdøddu so gott sum allar Føroyar og teir, ið vandir vóru at verja tann statt.

Heldur ikki krógvaði hann seg heima, tá ein slik stríðsmegi, ið allar heimurin skalv fyri og læsti allar hurðar aftur fyri okkum og hóttaði okkum við drápi, um vit opnaðu tær.

Men ikki fyri slikari hótan aftur-æði tann føroyski fiskimaðurin at broyta starv sitt og lata familju og føðiland sína við tónum matkova, men breyt hann lásið upp og stong di fyri teimum møguleikum, ið treytin var fyri tí vinnu, ið vinnast skuldi fyri at kunna liva.

Henda litla vinnulivsmegin, ið var Dávidi lík í mun til tann mikla stríðsher hon skuldi herja á fyri at kunna breyðføða okkara neyðstadda føðiland, kom á mál, men bløðandi.

Eg trúði, at tað gekk okkara tjóð seint av huga, og bleiv minst við virðing fyri tey mongu, ið eftir sita, og fyri teir mongu, ið fórust í bardaganum fyri land og fólk.

Men teir, ið eftir vóru, um ikki litið nervaðir, hava tað at minnst, um ikki annað, so hvat ið kom av skasti av hesum vápnaleysa sigri, tí brotin varð múrin, ið stongt hevði fyri tí bretska fiskiskapmarkaðinum, og vit finga sum einasta tjóð óavmarkað söluloyvi til fyri kortum; ikki var tað alt, eisini umstríðta tjóðmerkið var undir sama sigri góðkent sum flagg, ein ummæltan sigur við heimsins ringasta fiskiflota, ið hevði sligið seg fram ígjøgnum eld fyri tvey lond, men við einum tapi av 42 pst. av skipaflotanum, men tað syrgiliga var kortini, at so mangir av okkara sjógarpum ikki vóru til meira — so dyrt var sigurin vunnin.

Men troystir av stríði eftir stríðsløk heim aftur komnir til so gott sum tómar fjarðar við skip, aftur at rusta seg til annað stríð, ið ikki minni var neyðugt enn tað fyrri um tó vandaleysari.

Synimur ið vóru 12-14 ára gamlir, tá ið stríðið byrjaði, høvdu livið upp á pápans pengapung, og við stríðsløk vóru blivnir 17-19 ára gamlir uttan at hava kunnað vunnit tað, ið skal til í livinum og uttan at hava fingið lært nakað, ið til skal vera av barlast undir livsiglingini, men stóðu við tónum hondum og bíðaðu.

Men tókk skal ikki verða gloymd til teir mongu framskygdu menn, ið bardust fyri at fáa Vinnulánsgrunnin, men ikki til teir, ið fóru

grótu, tá ið Vinnulánsgrunnurin fór av knóranum, i staðin fyri heldur at grátið yvir tað ómetaligu tjóðarligu vinnumei, ið bundin lá heima vegna skipaloysi um Vinnulánsgrunnurin ikki var.

Men við Vinnulánsgrunninum og teimum so tungt saman spardu pengum og helst úti á smábýgdunum, hvar ikki bara fiskimaðurin, men eisini bøndur og aðrir tóku seg saman til eitt megnartak, ið ikki var minni enn at skapa eina nýggja vinnuleið við at keypa trolarar og onnur skip, t.d. 30-80 tonsarar, bátar, ið ikki bara øktu mik-ið um ta tjóðarligu vinnuna á landi, so at hon var stórri tá enn nú við okkara nýggja flota, ið onnur lond taka til.

Men alt hetta megnarframstig, ið hesir so skýrdu blikkdukar gjørdi, var einki í metum imóti hvat hesi skip útintu at tey uppskulaðu okkum ómetaliga stóra megi, ið á landi hevði ligið uttan vinnu og uppskúling øll stríðsárin.

Men skamm fái tær kreftir, ið torført høvdu við at skilja, hvat gott hesir menn og idealistisku andar høvdu gjørt fyri samfelagið, og hvat illa tað sveið, tá ið teir kastaðu gloðandi kol í bløðandi sár við háð og vanvirðing fyri teimum, ið mist høvdu alt fyri seg og samfelagið.

Men eftiri er heiðurin. Hann kann hvørki háðast ella takast burtur. Mangar eru tær milliúnir, ið komu heim úr øðrum londum við hesum fótum, um tað so var við trolara ella linubátum — ið framman undan bardaganum bara vóru dreymar — alt at takka Vinnulánsgrunninum og teimum dirvimiklu monnum fyri, ið ikki krógvaðu seg burtur, tá ið brúk var fyri teimum. Heldur ikki skal gloymast, at frá hesum monnum eru mong gleði lig hús og mong aktian í linubátum komin.

Alt hetta visir á, at fiskimaðurin átti at verðið virðismettur heima, — komin á mál — men tað er hann ikki enn.

Tí vísa hesi mistøk, sum Fiska- og Sildasalan so tyðiliga sýna undir røking av landsins áliti, ta somu vanvirðing fyri rætti fiskimansins, at tað er eitt og sama trøll, ið manað varð fram, tá ið byttur varð áðgøin av tí, ið siglarin undir veraldarbardaganum hevði bjargað við kjórt til tryggingina, og varð gjørdur rættleysur og misbýttur fyri alt tað virðismikla, ið hann hevði gjørt, og sum tann prýðiligi minnisvarðin í víðjalundini í Havn ber prógv fyri.

(Framhald)
Sofus í Hvít,
Fámjin.

ÍTRIV

Tað má haldast vera góð grund til at kera seg yvir, hvussu eiga-sørt tað er av tíðindum frá lógtingsarbeiðinum; tað kundi nærmast sæð út sum tað, ið á lótingi verður viðgjørt ikki viðkemur almenninginum og skal til dyllast sum manemorð.

At teir menn, ið valdir verða sum fólksins umboð veruliga kunna halda tilkít vera í lagi, er ilt fyri hugsandi fólk at skilja, tí tað sum á lótingi verður viðgjørt, má rokna-st við at vera av so mikli stórum týðningi at fólk yvirhøvur hevur størsta áhuga fyri at fylgja við tí sum har fyrigongur, men hesin møguleiki verður av lótinginum

Ung politisk uppreisn neyðug

HIN UNGI VINSTRABÓLKURIN Í JAVNAÐARFLOKKINUM OG Í RADIKALA FLOKKINUM KUNDU GJÓRT TYDNINGARMÍK-
IÐ AVREKSVERK VIÐ AFTUR AT FUNNIÐ SAMAN Í GOMLU SAMVINNUNA, SKRIVAR POUL ERIK SØE, PROGRAMSTJÓRI
Í DANSKA ÚTVARPINUM. EITT STYTRI TÍÐARSKEIÐ VAR
HANN BLAÐSTJÓRI Á RADIKALA BLAÐNUM »SKIVE FOLKE-
BLADE«.

Framgongdin hjá radikala flokk-
inum við seinasta fólkatingsval er
eingin gáta. Mótvægis flestum øð-
rum meini eg, radikala framgongdin
hevur politiskt grundarlag. Tað var
eingin TV-sigur. Tað var eingin
kenslubylgja fyri Baunsgaard.

Sjálvandi var fjarsýnið við til at
økja um áhugan millum veljararnar
at atkveða radikalt. Sjálvandi hev-
ur Hilmar Baunsgaard persóngjørt
radikalismuna og vundið sín part
av signinum.

Men teir veljarar, sum hesa ferð
atkveddu radikalt komu fyrst og
fremst frá javnaðarmonnum. Tað
vóru høgna- og miðbólkurin í javn-
aðarflokkinum sum atkveddu B í
staðin fyri A.

Eg trúgv ikki, at hesir veljarar,
teirra millum nógvir góðir javn-
aðarmenn gjøgnum mong ár, snøgg-
liga atkveddu fyri radikalum vinst-
rapolitikki, sum ikki hesa ferð var
stórt óðrvisi enn við valið 1957.

og okkara tíðindastovnum full-
komuliga ignorerast.

Um tað nú er so, at hildið verð-
ur, at tað sum á tingi verður við-
gjørt ikki viðkemur almenning-
inum eins nóg sum teimum á ting
eru valdir, so er uppfatanin full-
komuliga skeiv, ella verður hildið
at tað sum fyrigongur er av so lit-
um týðningi at einki er at frætta
um, so er okkara ting illa fari.

Dimmalætting hevur verið tað
blað, sum fragest hevur refererað
viðgerð av teim ymsku málunum;
men hetta blað tykist at hava niður
lagt at bera tíðindi frá lótinginum,
ta stuttu tíð tað er saman, sum má
sigast vera stórt spell.

Væl eiga vit eitt útvær, men
tað sigur einki meira frá tinginum
enn at eitt ella annað tingmál er
framlagt, so er tógn har, tí á út-
varpinum verður hugað mest uppá
»poppine«.

Nú er tað so, at bløðini fáa al-
mennan studning, so tað skuldi væl
verið heilt natúrligt at tey greiddu
meira frá tingarbeiðinum; koma
bløðini av illum við onkrum, so er
tað ikki annað enn flokks politisk
upposing, men tað er saklig frá-
greiðing sum skortar í allar hægst
stig. Og tað er at vóna, at ting,
bløð og útværpið vilja taka sær
meira av at siga frá viðgerð av
teimum ymsu tingmálum.

Almenningurin hevur krav uppá
at vita, hvat tað er ið landsins
kosnu menn havast at, men tað
tykist ikki so.

Tað tykist valda slik tógn um
lógtingið at fólk eru við at gloyma
at nakað lóting er til, um tað
ikki fjórða hvørt ár var val. Slikt
er ikki at skapa hvørki áhuga ella
virðing fyri okkara lóggevandi
tingi.

Áhugadur.

Teir hava ikki atkvøtt fyri einum
politikki men móti einum politikki.
Teir hava atkvøtt móti sosialdemo-
kratiska politikkinum teir seinastu
14 mánaðirnar. Teir hava atkvøtt
fmóti samarbeiðinum við SF. Víst
hava teir eisini atkvøtt imóti teim-
um persónum, sum vóru høvðs-
menn fyri hesum politikki, men
persónspurningurin verður ivaleyst
gjørdur stórri, enn har veruliga er
hjá øllum flokkum í afturgongd, so-
leiðis eisini nú í javnaðarflokk-
inum.

* * *

JAVNAÐARFLOKKURIN upp-
livið aftaná valið í 1966, tá meiri-
lutin var vunnin, at teir konseva-
tíva á ongun sinni síðan Christmas
Møller yvirtóku sosialdemokratiska
politikkinn. Liberalt centrum gjørd-
ist undarlaga til avlops, og tað ra-
dikala vinstra »lurepassede«. Í øll-
um tí ikki-sosialistiska bólknum
fór fram eitt skump móti tí sosial-
demokratiska politikkinum. Ongatíð
hava so nógvir í fólkinginum
hugsað so sosialdemokratiskt sum í
teimum fyrstu mánaðunum, aftaná
at sosialistiski meirilutin var fodd-
ur. Ongatíð hava møguleikarnir hjá
sosialdemokratum sýnst stórir.

Hvussu kundi tað tá miseyðnast?
Frágreiðingin er hjá mær sera
greið.

Sosialdemokratarnir endurtóku
sera einfalt jarðarlógar-býttiskapin.

Í øllum forum síðan heimsbardag-
an høvdu sosialdemokratarnir
ásannað, at teir sum flokkur ikki
kundi fáa valdið einsamallir. Øll
sosialistisk slagorð vórðu tí beind
í skuffuna, og dreiddliga varð tað
sagt, teir undir leiðslu Viggo Kamp-
manns gjørdi nýggja stevnuská. —

Sosialisman var grundarlagið fyri
gerðum teirra leiðandi — greiðast
í tíðarskeiði Kampmanns — men
úteftir vóru teir hin breiði mið-
bendandi fólkaflokkurinn. Snøggliga
í 1966 fóru teir at brúka orð, ið
fólk høvdu gloymt, og sum tey
høvdu vaml fyri, tí einki pedagog-
ískt arbeiði var gjørt í sambandi
við hetta skifti. Tá teir snøggliga
fóru at tala um »arbeiðsamerilut-
ane« fórt tað sum gjóstur gjøgnum
fólkið.

* * *

JAVNAÐARFLOKKURIN segði
aftaná jarðarlógar-ósigurin, sum
teir lutaðu við rættisforbundið og
radikalum, at teir vildu taka við læru
og grundigari fyrireika fólk uppá
lóggevuarbeiðið og politiskar broyt-
ingar. Men sosialdemokratarnir
høvdu ikki tikið við læru. Øll fram-
ferðin teir 14 mánaðirnar var hin
sama ópedagogiska sum framman-
undan jarðarlógar-atkvøðini. Tí
rýmdu veljararnir yvir í radikala
vinstra.

Og her kemur so tað spennandi.
Hava teir sosialdemokratisku velj-
arnir bara sett at hvíla í radikalu

sofuni fyri at halda sosialist-hvild,
ella kann radikala vinstra halda
fast við framgongd sína?

Sjálvandi er tað avgerandi fyri
styrkingi í radikala veljaralíminum,
hvussu stýrt verður. Er Baunsgaard
hin høgarsinnaði maðurin, vit leingi
hava mistonkt hann at vera, ella
verður tann hugsan at halda, at
hann veruliga er ein politiskur mið-
deplismaður? Eg eri ikki glaður
fyri hesa stjórnaðloysina teir radi-
kalu valdu, men longu nú tykist
hon at hava endavent Baunsgaard.
Setanin av Helga Larsen til kenslu-
málaráðharran (hann liggur javnaðar-
monnum nær) bendir tann vegin,
at hann ikki er eintáttaður. Annað-
hvørt er Baunsgaard á veg inn í
miðjuna av flokkinum ella eisini
er radikali bólkurin veruliga sterk-
ur.

Hitt seinra kann vera frágreið-
ingin. Tað var vitugt gjørt av for-
manninum í radikala tingbólk-
inum, Karl Skytte, at halda seg
uttanfyrir stjórnina, og tað var vit-
ugt gjørt av honum — hóast sosial-
demokratiskar atfinningar — at
samaða valdið sum tingbólkafor-
maður við fólkatingsformansstarvið.
Tá ein tíð er farin, verður ein ivaleyst
at ásanna, at Skytte hevur
tryggað vald fólkatingsins mótvægis
stjórnini.

Hugsan hansara at fara frá sum
formaður tingbólkens eigur bara
at verða ein hugsan. Tað eru ting-
bólkarnir, og teirra millum ivaleyst
fyrst og fremst hin radikali, sum í
teimum komandi fyra árunum
koma at hava hitt veruliga valdið.
Tað vil ikki siga, at Baunsgaard,
forsætisráðharri, skal leggja seg á
knæ fyri Karl Skytte, hvørja ferð
eitt lógaruppskot skal setast fram,
men hann skal ið hvussu er ansa
sær at hava undirtøku frá tingbólk-
inum.

* * *

JAVNAÐARFLOKKURIN skal so
stata ikki gráta, tí Karl Skytte hev-
ur fingið valdið sum tingformaður
aftrat. Henda valdsmei er lykilin
til framhaldandi tryggleika í donsk-
um fólkastýri.

Um sosialdemokratarnir ynskja
henda tryggleika? Hetta er avger-
andi fyri, um valsigurin hjá radi-
kala vinstra bara skal brúkast til
trikantpolitikk, ella um tað eisini í
framtidini skal samarbeiðast til
vinstru í tingsalimum.

»Samvinnubondin« millum radi-
kalu vinstru og sosialdemokratarnar
eru ikki góð. Millum teir eldru po-
litikararnar kom skilnaður í undir
skattasamráðingunum seinasta ár.
Eg kenni meg fullvísan í, at hinir
ungu vinstarbólkarnir í báðum
flokum kundu gjørt eitt stórverk
við nú at endurskapa gomul sam-
vinnubond. Ein samarbeiðis-
og uppreisnarlógar av ungum sosial-
demokratiskum og radikalum fólka
tingslimum og hugsandi fólku
uttanfyrir tingið vildi verið av al-
stórum týðningi fyri javnaðarflokk-
in at venda aftur til ræðið og
stuðla anti-borgarlíggjardingini í
radikala vinstarflokkinum, og hetta
vildi verið týðningarmiklari enn t.
d. Sosialdemokratisk Samfund, sum
meðan flokkurin er í andstöðu bert
er at javnmeta við eitt lagkøku-
stykki omaná dessertina.